

Leto IV.

Izhaja vsakega 1. in
15. v mesecu. Letna
naročnina 25 Din, za
nozemstvo 40 Din.

NA MEJAH

Štev. 20.

Ček. račun št. 12.886
Telefon Jesenice 625
Uprava in uredništvo
Jesenice, Krekov dom

Jesenice, 15. oktobra 1939

Novemu delu nasproti

Zajel nas je čas občnih zborov, sej in sestankov, ko se bo zopet začelo redno društveno delo širom slovenske zemlje. Srečni smo in zadovoljni, da moremo svoje moči usmeriti v kulturno vzgojno delo in da nam ni treba prelivati krvi na bojnem polju. Priče smo, kako se okrog nas premetavajo osebni, državni in avtoritarni nazori. Kar smo do danes imeli za belo, se nam jutri pokaže kot črno. Voda in ogenj se družita, samo da napravita čim več škode. Če to pomislimo, ko znova začnemo, nam ne preostane nič drugega, kakor resno in globoko delo, ki bo seglo v notranjost vsakega posameznika in ga približevalo tistemu cilju, ki se mu nikdar nismo odrekli. Bili smo vedno v eni črti, vedno usmerjeni k besedi naših vodnikov Kreka, Jegliča, Korošca in zato nam danes ni težko, kakor je težko tistim, ki so nas pustili, ker so mislili, da bolje znajo in več vedo, da bodo oni sami dosegli tisto, kar se je po nujnem zgodovinskem razvoju zgodilo samo zaradi naše premočrnosti in stalnosti. Še smo polni idealizma, toda ne takega idealizma, ki bi visel nekje v zraku. Mi smo polni praktičnega idealizma. Čas zahteva od nas vidnih, otipljivih dejanj. Vsaka dobra beseda, napisana ali izgovorjena, mora postati meso. Da bomo to v čim večji meri dosegli, moramo premisliti naše bodoče delo in nove zahteve, ki nam jih nalaga čas.

Predvsem moramo vedeti, da kar nosimo med ljudi, mora biti globoko. Ne podpirajmo mehkuženja, ne, kar je samo na vrhu! Naša naloga je graditi tako, da bo vsak po zavesti in delu odporen Slovenec, da bo vzdržal kulturni pritisk, kateremu smo izpostavljeni. Ostanle le, kar je globoko, za dolgo narejeno in trdno postavljeno. Zato se ne izgubljam v malenkostih, v nepotrebnih sporih! Skušajmo vsaki stvariti priti do dna, ne ostajajmo na vrhu ter ne poslušajmo različnih nergačev. Pozabimo na osebne spore in zapomnimo si, da sta glavno: delo in vzgoja. Svoje moči vlagajmo v take stvari, ki smo jih potrebni in ki so trajne. Danes se vprašanja slovenstva in napačnega »jugoslovenstva« ne tareta več. Slovenstvo je edina rešitev našega narodnega obstoja in tudi edina rešitev pravega jugoslovanstva, ki v bratski ljubezni čuva in spoštuje vse tri narode. Med nami pa je neka slaba lastnost, ki se je moramo znebiti. Ni prav, da pravico do dela in slovenstva temu ali onemu odrekamo. Vedeti moramo, da so se vse pozitivne strani strnile v današnjo slovensko kulturo, pa naj so prišle od katere koli strani. Kar je bilo velikega, je ostalo, kar pa je bilo slabega, je propadlo. Gledati moramo ne kdo, marveč kaj je ustvaril. Tudi pri ocenjevanju nasprotnikovega dela moramo biti pravični in poštene, a kljub temu lahko še vedno opozarjamo na nevarnosti in zmote. Na-

vzven smo močno izpostavljeni pritiskom visokih kultur, zato moramo na svojem vrtu imeti trden zid, da nas tuji kulturni tokovi, ki se na različne načine tihotapijo k nam, ne zalijejo, dokler se popolnoma ne osamosvojimo. Pri delu nas mora voditi samo en sam problem, kako vzdržati in pospeševati svoje samostojno kulturo ob velikih narodih.

Vsak se mora zavedati, da smo majhni, zelo majhni, a ne »malenkostni«, da mora en Slovenec pomeniti za osemdeset Nemcev in štirideset Italijanov. Ne strašimo se tega razmerja, ker verujemo, da je božja volja, da smo na tej zemlji, da tu živimo in rastemo, ker smo določeni, da bomo ostali kakor otočič sredi razpenjenega morja sodobnih zablod in pričali poganski družbi zunaj nas o polnosti in moči krščanske resnice. Nič drugega nam ni treba, kakor vztrajati, vzdržati! Vsi smo enaki pred Bogom in vsak narod ima pravico do življenja. Kdor drugače ravna, dela proti naravnemu pravu in proti krščanskim načelom. Pojdimo na delo s to mislijo, da je Bog z nami! Kje bi že bil slovenski narod, da ni zaupno sledil Cerkvi! Duhovnik je stal vedno v ospredju vseh narodnih gibanj. Slovenski duhovnik je, ki piše, dela in moli za ljudstvo, čeprav ga mnogi izrivajo iz javnega življenja. Za mejami nam edino še slovenski duhovnik ohranja slovenski živelj, da ne klone tujerodnemu sistematičnemu pritisku. In v Nemčijo, Francijo, v Ameriko je šel za Slovenci, da jih v mrzli tujini obvaruje duševnega in telesnega gorja. Bog je ves z nami, ker nam je dal duhovnike, ki delajo po geslu »iz naroda za narod«. Tisti, ki duhovnikovo delo razdira, dela proti narodu samemu.

Tudi od drugih narodov se smemo kaj naučiti, toda le tisto, kar je v korist našemu narodnemu obstoju. Malo bolj ponosni in samozavestni bomo morali postati. Na to se bomo morali hitro navaditi, ker smo le še preveč ponižni in boječi. Podobni smo kolesarju, ki se navzgor v klanec priklanja, navzdol pa suva. Med nami je le še preveč teorije, premalo življenja. Velika ovira pri delu je tudi osebna neprizadetost. Kakor hitro je treba kakih žrtev, težjega dela, se tako radi skrijemo drug drugemu za hrbet z besedami: »Saj je vseeno. Bodo že drugi storili.« To je tista naša majhnost, skritost, kjer se kaže osebna nesvobodnost. Bolje je, da odkrito odkloniš, kakor pa da se odmikaš delu in ga zavlačuješ. Celi in odločni bodimo tudi pri delu in žrtvah, pa bomo sejali kleno zrno na razorano slovensko njivo. Nič drugega nečemo, kakor da se ohranimo in zrastemo v zdravo in močno narodno telo. In to bomo dosegli, če bomo z vero in veseljem šli vsakemu novemu delu in novim uspehom nasproti.

Ob spominu na velikega dr. Janeza Ev. Kreka

Letos 8. oktobra je poteklo 22 let, odkar je umrl naš veliki J. E. Krek. Šele 22 let, pa se zdi, da že nič več ne pomnimo dobro njegovih besed, ko smo v modernih zmotah utopili njegova jasna načela, ki so zato zvenela tako jasno, ker so izvirala iz globoke ljubezni do slovenskega naroda.

Mi smo ostali, on je šel. Z nami pa je ostal njegov duh, ki je še naprej plodil in se še krepkeje poganjal in rasel v talentih naroda, da bi dozoreli s časom vstajenja, ki ga je pripravljala s svojim

globokim človekoljubjem, ga slutil, a ne dočakal.

V zaupanju v slovenski narod, v odrekkanju vsake hvaležnosti od sonarodnjakov nam je posredoval svoje duhovno bogastvo. Prejeli smo ga in ga dajemo zanamcem s trdno vero, da ne bo vzbudil lakomnosti in nevoščljivosti, ki ga bo trgala in zlonamerno izkoriščala.

Veliki Krek je videl daleč. Videl je vstajati novi čas, ki bo po tolikih letih določil narodu novo, pravičnejše življenje. Pripravil je ogromno sredstev, da

bi z njimi to novo življenje izoblikovali po volji in potrebah naroda. Kljub vroči želji ga ni dočakal. Predal pa je ta sredstva nam. Dal jih je narodu, da bi se mogel odločiti v pravi čas.

In odločil se je.

Po dvaindvajsetih letih bo vendar zapuščina velikega Kreka pravično razdeljena. Šele v tem novem utripu narodnostnega življenja bo njegova veličina najjasneje razkrila pravi obraz slovenskega naroda.

Še o poglavju iz Španije

»Delavska politika« je v št. 115. na tretji strani v rubriki »Jesenice« priobčila za naju dokaj ponesrečeno obsodbo, ki naj bi z otipljivo tendenco postavila vse najine izjave na laž. Takoj pa morava poudariti, da si je D. P. izbrala napačno snov za svojo obrambo in je moral biti avtor dopisa z Jesenic dokaj kratkoviden, da se je v svoji »jezi po dolžnosti« zapletel v taka protislovja, ki ne dajejo dopisu samo značaja obupnega poizkusa, kako ublažiti v javnosti učinek najinih objektivnih izjav, ampak si celo sam jemlje možnost nadaljnje polemike s primernim zaključkom dopisa.

Glede najine kritike o vsem, kar sva sama preživljala v Španiji in ki D. P. tako bije v oči, samo tole: »dopisi«, ki ste jih prejeli od naju iz Španije s podpisom Malenšek, niso bili niti od daleč navdušena poročila, ampak opisi bežnih prvih vtiskov. Ne moreva pa trditi, da so bila ta najina poročila objavljena v celoti, zakaj morala so iti skozi strogo cenzuro g. ing. Gustinčiča, ki je Ljubljčan. Dokaz: primerjajte najine izjave, objavljene pred kratkim v časopisih, ki jih navajate, ki so bile objavljene po nedotaknjenih rokopisih, s prejšnjimi »poročili« v D. P. Kar sva izjavila po povratku, nisva izjavljala pod imenovanim cenzorjem, ampak v službi resnice in časti. Res pa je spoštovanja vredna ta umetnost, s katero ste — kakor kaže dopis — zaradi naju spremenili svoje gledanje na svobodo in socialno pravičnost takoj, ko sva se je poslužila tako, kakor ste naju učili. Danes je nočete priznati, ko je zadela Vas, in zato nočete vedeti nič o socialni pravičnosti, ko sva na cesti in brez kruha. To je spet neovržen dokaz, da delava prav.

Zlasti se huduje D. P., ker sva dala izjavo v njej neljube »klerikalne« liste, in pravi: »Ne vemo, če se Malenšek in Mave zavedata, da klerikalni listi ne objavljajo njiju stvari iz ljubezni do republikancev, nego kvečjemu iz veselja, da spet lahko glodajo kost in rohne proti Rusiji, Blumu, Kataloncem itd.«

Že v tem odstavku je prava mešanica nasprotujočih si pojmov. Resnica je namreč ta. Že deset dni prej, preden sva napadeno izjavo dala drugim listom, sva jo na prošnjo D. P. odstopila tudi njej, s pristavkom g. Kristanu, da bova po tem roku objavila spis v drugih listih, če bi ga D. P. ne hotela. Torej ga ni hotela ali kakor kaže njen napadajoči dopis, ni mogla in svoji resnicoljubnosti in svobodoljubju zvesta ni smela. Da bi na to ne bilo treba dati za D. P. kočljivih pojasnil, naju je brž obsodil pisec, da sva se udingala klerikalizmu, ki da je skozi najina usta zarohnel proti republikancem, v isti sapi pa spet pravi, da isti listi niso objavili izjave iz ljubezni do njih. Torej bi iz tega moralo slediti, da izjave niso bile niti malo sovražne republikancem, ampak samo Blumu, Rusiji in Kataloncem, katerim da so klerikalni listi želeli, da Franco iz njih napravi čežano. Po tem bi se dalo sklepati, da tudi D. P. vidi razliko med republikanci v Španiji na eni ter Blu-

mom, Rusijo in Katalonci na drugi strani. Tako, g. dopisnik, se Vam je posrečilo, da ste iz vsega tega le napravili čežano, tako da je Vaše poročilo v tej točki res pravilno, toda samo v tej, saj ste dali tej besedi prostor v svojem zelniku in jo prav posrečeno uporabili kot ime svojim ugotovitvam.

Naj nama D. P. dovoli, da še o neki stvari uporabiva slovito dopisnikovo besedo. On namreč dobro ve, da je takrat, ko je prispel živež iz južno ameriških držav za republikansko Španijo v Francijo, zapovedal Blum zapreti mejo v republikansko Španijo, pustil pa jo je odpreti v Francovo. Mi pa smo dobili namesto te hrane na kupe ruskih brošur in bojnih gesel. Ker od tega nismo mogli biti siti in ne zadovoljni, so napravili iz nas več »čežane« kakor Francovo orožje. Res, primerna beseda za tako tragedijo.

Ing. arch. Jože Platner:

Jesenice danes in jutri

(Nadaljevanje.)

3. **Gimnazija** je predvidena na Romahovem zemljišču za novo meščansko šolo, tako da se bo ta predel, ki bo tvoril tri šole, imenoval lahko šolski okraj. Zemljišče za meščansko šolo in za gimnazijo meri nad 23.000 kvadratnih metrov.

4. **Obrtna šola.** Na Jesenicah je zelo razvita obrt in industrija ter je pretežno število prebivalstva zaposlena po njej. Zaradi tega je potrebna nižja obrtna šola z delavnicami in učnimi prostori. Ta pouk se sedaj vrši deloma v tovarni, deloma v šolah, vendar je potrebno dvigniti strokovno izobrazbo prebivalstva. Obrtni šoli je namenjen prostor na južni strani Obrtniške ulice, ki je zelo primeren z ozirom na bližino industrijskih in obrtnih predelov.

5. **Otroški vrtec.** Mnogo staršev je istčasno zaposlenih v industrijskih obratih ali obrtih, tako da so otroci prepuščeni samim sebi. Danes to preprečujeta dva otroška vrtca, vendar je potrebno, da se v bodoče porazdeli to karitativno delo po okrajih mesta, da ne bo potrebno voditi otrok v vrtec ali zavetišča tudi tri kilometre daleč. Zaradi tega so predvidena primerna mesta za te institucije, in sicer: sredino in vzhodni del mesta prevzame obstoječi otroški vrtec sv. Cirila in Metoda. Savski del oskrbuje novo zavetišče na savskem nabrežju, za katerega je zemljišče že kupljeno, vzhodni del mesta bo pošiljal svojo deco v novi otroški vrtec, ki bo situiran na plavškem travniku.

6. **Okrajno sodišče** ima svoje prostore v tako imenovani stari šoli, ki je tako velika, da se v njej lahko razvrstijo vsi uradi okrajnega sodišča. Stara šola stoji ob državni cesti, je v bližini občine in župnišča ter je to mesto tudi v bodoče zelo primerno.

7. **Upravno poslopje** za razne upravne urade, ki pa še nimajo sedeža na Jesenicah, bi se nastanilo na srednjem po-

Na koncu dopisa trdi D. P., da je prejela od najinih tovarišev, (tudi pisec enega), ki so sedaj v Franciji, dopis, v katerem baje pravijo, da nama odreka jo pravico pisati v njihovem imenu, ker sva se jim že v Španiji in Franciji odtujila. Prvič nisva pisala v njih imenu, ampak v svojem, drugič, če sva se že v Španiji odtujila od njih, kako more potem D. P. trditi, da sva ji od prav tam pošiljala »navdušena poročila«. To je v polnem nasprotju z zdravo logiko, ki jemlje trditvam »Delavske politike« še zadnjo osnovo.

Kakor pravi D. P., je zanjo najina zadeva enkrat za vedno končana. Čeprav bi ji bilo to ljubo, se s tem ne moreva strinjati. Da bo zadeva jasna, naj D. P. v prihodnji številki jasno pove, zakaj najino izjavo, za katero je sama prosila, ni objavila in drugič, objavi naj pismo (?), ki ga je prejela od sodrugov iz Španije o najinih kompetencah.

Jože Mave, s.r. Malenšek Franc, s.r.

sloplju na novem kolodvorskem trgu. To bi bilo reprezentativno poslopje, ki bi vsebovalo vse upravne prostore, ki bi bili glede na situacijo zelo ugodno dostopni, bili bi v sredini mesta ter nasproti kolodvora, in sicer:

- a) okrajno glavarstvo;
- b) novi občinski dom (upoštevajoč zakon o občinskih domovih);
- c) državna policija z obmejnimi policijskim komisarijatom;
- d) davčna uprava.

8. **Cerkev I.** V primeru, da se ukine savska cerkev, je potrebna za vzhodni del Zasavja in ves vzhod Jesenic zgraditev nove cerkve. Tej je namenjen prostor na križiščih Obrtniške in Delavske ulice.

9. **Cerkev II.** Za prebivalstvo zapadnega dela je v dušno pastirskem oziru poskrbljeno z predvidevanjem nove cerkve na Kopavniku, ki bo vsa obdana z zelenimi gaji in je situirana v zaščitnem pasu.

10. **Bolnica.** Bratovska skladnica ima zaradi velikega števila članstva na Jesenicah obširen obrat in se je odločila sezidati moderno bolnico. Bolnica je situirana na Hrovatovem travniku, ki je glede na klimatične, geološke in urbanistične vidike najprimernejši na Jesenicah. Je v svojem predelu popolnoma samostojna, obdana od državne ceste in zaščitnega pasu. Le na vzhodni strani so štiri male hišice z vrtovi, katere pa bo Bratovska skladnica sčasoma odkupila in bo na ta način tudi v tem delu obdana s cesto in ne bo imela nobenega sosedu.

11. **Klavnica in sejmišče.** Jesenice imajo svojo klavnico, ki bo še ves čas služila svojim namenom. Ker so Jesenice glavna izvozna postaja naše države v Nemčijo in v vse zapadne države, bo nastala potreba po uvedbi sejmov za živino in industrijskih naprav za pripravljanje mesa za eksport. V ta namen je

rezervirano bivše Ferjanovo zemljišče, ki naj služi kot tržni prostor oziroma sejmišče. V nadaljnjem ob Savi naj bi bila nameščena nova klavnica z vsemi industrijskimi napravami. Na tem mestu bi se lahko tudi uredilo centralno tržišče, ker je ta prostor v neposredni zvezi z železnico in leži centralno v obrtnem predelu mesta.

12. **Tržnica** bi se zgradila v jami pred Krekovim domom ter bi glede na terenske razmere njene naprave v arhitektonskem pogledu v nobenem oziru ne kvarile pogleda na trg. Krekov trg, ki naj ostane park, naj bo v celoti zelen in deloma tlakovan ter oblikovan z arhitektonskimi pritlikinami (vodomet itd.).

13. **Tržišče.** Za Jesenice bi prišla zaradi njene velike dolžine tri tržišča za gospodinske potrebe v pošte. Eno tržišče, centralno, naj bi bilo na sejmišču, ki je opisano v tč. B/e/11, drugo tržišče, ki je namenjeno za zapadni del bodočih Jesenic, je situirano na Novem trgu ob potoku Jesenica pod državno cesto; tretje je pa mišljeno na Krekovem trgu ali v tržnici pod njim, kakor je opisano v tč. B/e/12. S to razporeditvijo tržišč je smotrno urejeno vprašanje zagotavljanja prebivalstva z živili obstoječih in bodočih Jesenic.

14. **Šolska poliklinika** je zdravstvena kontrolna institucija za šolsko dečo ter je nameščena na delu velikega kompleksa Ramovhovega zemljišča, ki ga pa v splošnem zametata moščanska šola ter gimnazija. Poliklinika naj bi bila sa-

mostojno poslopje s svojim zagrajenim zemljiščem.

15. **Delavski dom.** Delavski dom, za katerega so idejni osnutki že izvršeni, je situiran na zemljišču med Trevnom in Pretnarjem. To zemljišče je ob koncu industrijskega ozemlja ob bodoči glavni prometni žili, ki bo vezala Kolodvorski trg s podvozom ter vse predele med železnico in Zasavjem. Zemljišče je dovolj obširno za napravo igrišč ter vrta okoli vsega poslopja. Je izven cone ropota in dima težke industrije, ker leži proti vzhodu, vendar pa pred njenimi vrati, ker bodo stanovalci tega doma skoraj po večini delavci težke industrije. V poslopju bodo poleg prostorov Delavskega doma še poslovni prostori Javne borze dela.

16. **Hoteli** in druge gostinske institucije, ki služijo tujskemu prometu in trgovskemu prometu, bodo nameščene v sredini mesta, koder se deloma že nahajajo, in sicer ob državni cesti med Parom in Novakom.

17. **Prosvetni dom** ali Krekov dom ter Sokolski dom sta novi zgradbi in imata dominantne položaje, in sicer prvi na Krekovem trgu, drugi pa na državni cesti pri prelazu čez železnico. Te kulturne institucije zadostujejo za večjo dobo za udejstvovanje prebivalstva. Ako pa bi se pokazala težnja lokaliziranega delovanja v tem smislu, posebno na zapadnem delu, se bodo tovrstne zgradbe lahko postavile na javni trg ob potoku Jesenica pod državno cesto in bodo obkrožale ter tvorile ta trg. (Dalje prih.)

Cerkveni vestnik

Foreke: 21. september: Sterle Andrej, delavec, Savsko nabrežje in Zen Marija, hči tov. delavca, Ruardov trg. — 21. september: Pogačnik Jožef, mehanik, Kragujevac, in Sušnik Marija, hči tov. uradnika, Kralja Petra cesta. — 17. september: Dežman Franc, tov. zidar, Sp. Plavž in Slivnik Antonija, hči železničarja, Hrušica. — 27. avgust: Čehovin Ludovik, tov. delavec, Čopova 5 in Valentin Katarina, hči tov. delavca, Cerkvena ulica. — 27. avgust: Bizjak Luka gozdar, Cesta na Gošico in Tavčar Marija, šivilja, Pod Gozdom 8.

Rojstva: 25. avgust: Viktor Bertoncelj, sin tov. delavca Viktorja Čopova 2. — 21. avgust: Dietlinde Hauwirth, hči Gottfrieda, kemika KID, Čopova 4. — 27. avgust: Erika Terezija Črnoligar, sin Vladislava, mizarjskega mojstra, Hrušica. — 31. avgust: Marjeta Zen, hči Ivana, tov. predelavca, Jadranska. — 2. september: Tatjana Saša Marija Fajdiga, hči Milutina, ing. KID, Vrtna ulica. — 7. september: Brigita Cirila Bertoncelj, hči Cirila, tov. delavca, Vankarjeva 7. — Milan Branc, sin Albina, tov. delavca, Pod Mežakljo. — 11. september: Tomaž

Kališnik, sin vrtnarja Tomaža, Gosposvetska. — Irena Katarina Domijan, hči Ivana, tov. delavca, Hirska cesta. — 17. september: Franc Petrič, Marija Janez Petrič, dvojčka, sinova Franca, tov. delavca, Savsko nabrežje. — 24. september: Emil Azman, sin tov. delavca Emila Gregorčičeva. — Barbara Smolej, hči Justa Smolej, Cankarjeva 4. — 25. september: Venceslav Jakob Kosel, sin Jakoba, čevljarja, Zg. Plavž. — 5. oktobra: Cvetka Terezija D. J. Dežman, hči Rudolfa, tov. nameščena, Zg. Plavž.

Smrti: 31. avgust: Elizabeta Kocjančič, žena železničarja, Kralja Petra, stara 59 let. — 5. september: Ivan Mrak, tov. delavec upokojenec, Hrušica, star 42 let. — 4. september: Viktor Bertoncelj, sin tov. delavca, Čopova ulica, star 25 let. — 8. september: Anica Zečnjek, hči tov. delavca, Delavska ulica, stara 15 let. — 12. september: Božena Ulčar, žena železničarja, Cankarjeva ulica, stara 19 let. — 18. september: Zvonko Turnšek, trgovec, Gosposvetska cesta, star 37 let. — 7. oktober: Marija Kliner, vdova tov. delavca, Skladščena 3, stara 92 let.

Z Jesenic, Dovij in Rateč

JESENICE

Pred kratkim je tiskarna A. Bažaja izvirno dramo iz narodne preteklosti v treh dejanjih »Plavž«, od znanega Franceta Klinerja, naj bi pisatelj in založnik delo v polni meri uspelo! Občni zbor KPD na Jesenicah se bo vršil v sredo, dne 18. oktobra 1939. Predlogi za sestav novega odbora so že izdelani. Upajmo, da bo novi odbor s podvojeno delavnostjo in z razumevanjem vršil svojo nalogo. Članstvo prosimo, naj se občnega zbora polnoštevilno udeleži.

V ponedeljek, 9. t. m., se je vršil v Kreko-

vem prosvetnem društvu občni zbor Fantovskega odseka. Novi predsednik je g. dr. Franc Bergelj, kateremu želimo vsi uspešnega dela.

Kino Krekovega prosvetnega društva je s filmom »Snegulčica« prišel svojo sezono. Za tem filmom, ki je bil prikupen starim in mladim, smo videli še dva filma, ki sta pa tudi popolnoma zadovoljila. Želimo le, da bi mogli skozi vso sezono gledati dobre in vzgojne filme.

Zavetišče na Plavžu, ki ga zida jeseniška občina, smo obravnavali že v zadnji naši številki. Sedaj moramo omeniti, da so no-

tranja dela v zavetišču zaradi tehničnih zaprek za kratek čas zastala. Ko bo zapreka odstranjena, se bo delo nadaljevalo in dovršilo, kar bo v veliko veselje vsem, posebno onim, ki že težko čakajo, da bodo v tem zavetišču dobili miren dom. Posebno pa nas veseli, da bodo vodstvo in oskrbo v zavetišču prevzele šolske sestre, ki v vsakem pogledu spadajo na to mesto.

DOVJE

Zahvala. Vdova umrlega Antona Šturma na Belem polju se najlepše zahvaljuje vsem dobrotnikom, kateri so ji pomagali kakorkoli ob boleznih njenega moža in za darove prejete po zbirki.

Jesen je prišla v deželo. Letoviščarji so odšli. Sezona je bila še dokaj dobra in bi bila še boljša, če bi ne bilo neprilik onstran meja.

RATEČE-PLANICA

Slovesen sprejem novega župnika v Ratečah

Že 45 let je preteklo, odkar je tukajšnja fara sprejela dosedanjega župnika g. Lavtičarja Josipa. Dolga doba — a prišel je čas, ko si je tudi on zaželel zaslužnega počitka. Z ganljivi besedami se je preteklo nedeljo poslovil od rateških faranov, ki so hvaležno sprejeli poslednje besede svojega pastirja.

V četrtek, dne 23. septembra, smo slovesno sprejeli novega župnika, g. Kristijana Cudermana. Že dva dni smo se pripravljali na ta izreden dogodek. Neumorna dekleta so nabrala cvetja, s katerim so okrasila cerkev. Može pa so postavili mlaje in tako dali zgled mlajšim fantom, ki so se odtujili tej tradicionalni navadi.

G. Cuderman se je pripeljal s popo'danskim vlakom v spremstvu radovljiškega gospoda dekana in kranjskogorskega g. kaplana. Pričakoval ga je dosednji g. župnik ter g. župan Pintbah Josip z občinskimi odborom.

Pod cerkvijo, kjer se je vršil glavni sprejem, ga je pričakovalo zastopstvo raznih društev, šolska mladina ter ostalo občinstvo. Izmed navzočih društev ga je prvi pozdravil v imenu Fantovskega odseka g. Kajžar Franc ml. v kroju, za gasilce g. Osvold Josip, dalje g. Dolinar za S. P. D. in za Katoliško izobraževalno društvo g. Juvan Janez. Tudi Deklški krožek ni izostal in ga je v njegovem imenu pozdravila gđc. Juvan Anica.

Po končanih pozdravih se je sprejeto razvil v cerkev, kjer je podelil novi g. župnik svoj prvi blagoslov.

Novemu g. župniku želimo najprijetnejše bivanje med nami v upanju, da mu Bog pomaga vršiti njegov težki poklic!

Drobne vesti

V Nemčiji je bilo pred izbruhom sedanje vojne 65.000 benčinskih postaj za motorna vozila. Sedaj so to število skrcili na 5000, tako da odpade na vsakih 15 km po ena benčinska postaja.

V Nemčiji se nahaja sedaj v skladiščih trgovcev skupno 18.000 ton sladkorja in 6000 ton kave. Ta količina je določena za najmanj štiri mesece. Kontrola je stroga in bo kaznovan vsak, kdor bo imel doma več kakor 100 g kave in 300 g sladkorja.

V Rusiji so izdelali novo orjaško letalo. Po krilih meri 65 m, visoko je 7 m, prazno tehtja 31 ton, z opremo 45 ton, ima šest motorjev, od katerih ima vsak približno 1000 konjskih sil.

V Ameriki so pa zgradili zračno trdnjavo, ki je obenem aeroplan in hidroplan. Orjak ima štiri motorje, vsak motor pa 1450 konjskih sil. Posadka šteje 10 ljudi. Oborožen je s štirimi topovi, osmimi mitraljezi, municije pa nosi s seboj 5000 kg.

Francija je že pred pričetkom vojne naročila v Ameriki 1345 motorjev za letala.

Na Japonskem je vsako leto približno 4000 potresov.

V Egiptu so že v letih 3996—3946, izdelovali različne predmete iz železa.

Tudi švedska — morda najbolj miroljubna država na svetu — se pripravlja za vsak primer s kopanjem jarkov in napeljavbo bodoče žice.

Kdo še ne ve . . .

da je belgrajska »Politika« objavila v svoji številki od 8. t. m. sliko desetorbojcev na Balkanijadi v Atenah. Balkanskega pravaka v desetorboju, Janeza Klinarja, tukajšnjega domačina, so enostavno odrezali, da ne bi bil uspeh Slovenca tako viden.

da ima jeseniška železniška postaja največkrat kar dva vratarja: enega v veži, drugega pri vratih na peronu. Čemu je to dobro, ve samo ljubi Bog in predpostavljamo.

da izhaja v Belgradu: »Glas, službeni organ stružnog udruženja voznog i manevarskog osoblja«, v katerega pošiljajo tudi slovenski železničarji svoje zahvale v slovensčini. Zahvale so tiskane v cirilici in je v njih polno napak.

da ima najhitrejši italijanski vlak, imenovan »Bredda«, ki je pred kratkim dosegel brzino 200 km na uro, tesno zaprta okna in da po posebni napravi spustijo vsaki dve uri v vagone 4000 kubičnih metrov čistega zraka. Zrak je v tem vlaku poleti za 6 stopinj hladnejši kakor zunaj, pozimi pa je v njem stalna toplota 12 stopinj.

da bo v kratkem obhajal znameniti samostan Rilo v Bolgariji tisočletnico obstoja. Samostan je ustanovil sveti puščavnik Jovan Rilski. Država je odobrila za proslavo velik kredit.

da višina rasti Amerikancev stalno pada. Tako so generacije po svetovni vojni za 2–3 cm manjše od predvojnih.

da ima havajska abeceda samo 12 črk.

Zanimivosti

Estonki učenjak Otto Liiv se je zanimal za poreklo Alfreda Rosenberga, ideologa socialnega nacionalizma v Nemčiji in stodoletnega zastopnika arijsko-nemške rase, ki je bil rojen v Estoniji. Prišel je do zanimivega zaključka, da je Rosenberg mešanec Slovana in Žida, da nima torej niti kapljice germanske krvi. Otto Liiv je javil ta zaključek nemškemu oblastem in izjavil, da je pripravljen dokazati svojo trditev z dokumenti v roki pred katerim koli nemškim sodiščem ali znanstveno komisijo. Odgovora na to ponudbo še ni dobil.

Tihotapci orožja

(Konec)

V vseh državah se prodaja staro orožje v zameno za novo. Naj nam služi iz tega lep primer za osvetlitev tihotapstva. Veščaki menijo, da so evropske armade vzele iz prometa 50.000 mitraljez, izdelanih v letih 1918 do 1922, zaradi novega izuma, ki je izpopolnil sistem ohlajevanja. Večji del tega orožja je padel v roke tihotapcev, ki so ga tihotapili francoskim upornikom na Velikem Atlasu. V vseh eksotičnih pokrajinah je mnogo starih pušk znamke »Wernde«, ki so jih izdelovali v Avstriji v letih 1860. do 1875. Že pol stoletja prevažajo te puške iz Juž. Amerike v Evropo in Azijo, pa zopet nazaj v Južno Ameriko. One romajo iz rok mehiških upornikov v roke mongolskih razbojnikov, pa vendar je zaslužek tihotapcev in njihovih pomočnikov še vedno ogromen, tem večji, čim bolj se prevažajo vedno isto orožje na različne kraje.

Poleg zastarelega prodajajo tihotapci tudi odvisno orožje. To odvisno orožje je večinoma vojni plen, ki se ga zmagovalec za denar rad odkriža. Tako je na primer po prvi balkanski vojni kupil znani Bazil Zaharov za neverjetno nizko ceno 200.000 pušk, s katerimi je bila oborožena turška vojska. Iste puške je prodal za višjo ceno turški vladi v drugi balkanski vojni. Ko so leta 1918 Italijani prebili avstrijsko fronto, so zaplenili veliko množico orožja. Del tega orožja so poslali v kolonije, ostalo pa prodali. Kako so se potem začudili v abesinski vojni, ko so pri Abesincih zaplenili orožje in pri tem ugotovili, da so njihove in abesinske mitraljeze pripadale istemu avstrijskemu polku. Na vsak način so nekdanji prodano avstrijsko orožje zopet kupili iz rok tihotapcev.

Ves svet je govoril pred kratkim o komičnem dogodku nekega ameriškega pustolovca, ki je stanoval v Sanghaju pod izmišljenim imenom Jacobson. Prodal je vladi maršala Čankajška večjo količino orožja, ki ga je pripeljal iz Južne Amerike. Ko je orožje vnovčil, je zvedel, da ga je poslala vlada v Sinkjang, kjer se je uprlo muslimansko prebivalstvo. Napotil se je takoj v Sinkjang in je od tamkaj poveljujočega korumpiranega ge-

nerala Taja kupil »poceni« orožje. Ta dogodek bi ne bil prav nič zanimiv, če ne bi pustolovec orožja, kupljenega od omenjenega generala, po ovinkih pripeljal v Sanghaj, kjer ga je ponovno prodal kitajski vladi, ki mu ga je že enkrat plačala.

Dostikrat se dogodi, da tihotapci prelistajo tovarnarja s tem, da mu pokažejo pravilne naročilnice z vsemi pečati in podpisi. Če jim vlada dovoli izvoz, dobijo orožje tihotapci. Tovarnarji niti ne pomislijo, da je naročilnica od te in te vlade de'lo falzifikatorjev, ki imajo svoj sedež v Bruslju. Poleg ponarejanja listin pride mnogokrat na vrsto prav toliko predrzno dejanje podtaknitve, ki izvira od tistega časa, ko so tihotapci prodajali za časa svetovne vojne raznim državam granate, napolnjene z oblanjem. V boljše pojasnilo naj služi sledeči primer. Pred nekako desetimi meseci je prispel v marsejsko pristanišče angleški parnik »Merkland« (1362 ton). Pri razkladanju je neki mornar slučajno prevrnil zaboj z napisom »Aparati za Kitajsko«, ki se je odprl. Lesen zaboj je pokazal začudenim gledalcem kaj zanimivo vsebino. Ti »Aparati za Kitajsko« so bili opeka, pesek in staro železo, ki je bilo skrbno pakirano. Policija Scotland Yarde je odkrila ogromno goljufijo. V 500 zabojih bi moralo biti orožje v vrednosti 7 milijonov funtov šterlingov na podlagi naročila, ki ga je podpisala kitajska vlada. Izvedenci so trdili, da je dokument pristen. Naj je bilo kakor koli: tihotapci so se polastili ogromne količine orožja, ki so ga prodali kam drugam mnogo dražje kakor bi ga pa plačali Kitajci.

Kar se tiče samega tihotapstva, je stvar bolj enostavna kot bi si kdo mislil. Z velikimi vsotami denarja, ki ga zaslužijo, morejo s podkupovanjem zaslužiti še več. Z lažno odobritvijo za izvoz orožja v žepu nakupi tihotapec večjo količino orožja v Londonu ali Bruslju in ga odpošlje preko Pariza v Marseille. Tam so »sučajno« postreščki, ki so dobro plačani in ki naložijo blago na »pravi« brod, ki je last tihotapcev. Pristaniškega kontrolerja podkupijo z »nekaj« franki, tako da morejo z ladjo na odprto morje, kjer so varti.

Tihotapstvo z orožjem evete in bo evetelo, dokler bo še kaj orožja in vojn na svetu.

**Varno
naložite svoj
denar!**

**HRANILNICA IN
POSOJILNICA
NA JESENICAH**

obrestuje vse stare in nove vloge po 4%. Nove vezane pa po 5%. Vaš denar je varno naložen pri njej. Zanj garancirajo hranilnične rezerve, kakor tudi vsi zadružni člani z vsem svojim premoženjem. Najmanj stokratna je ta garancija.

Divan dobite zastoni,

ako naročite pohištvo proti takojšnjemu plačilu

Razstava izdelkov v hotelu „Pošta“

Delavnica Kosova ulica 9

*** Rudi Smolej**
splošno in strojno mizarstvo

Poravnajte naročnino!

Za elektriko

vse najcenejše in ugodnejše pri

Jože Markež

elektrotehnično podjetje

Jesenice, Murova, tel. 605

**Pijte in jejte
poceni in dobro**

Kdor hoče poceni jesti, pride

v Krekov dom

Kdor hoče dobro jesti, se aborira

v Ljudski kuhinji

Kdor hoče dobro in poceni piti, mora priti

v Katakombe

„Za malo denarja veliko zadovoljstva“